

'Internet versterkt zorgonderwijs als

Kees van Niekerk – **Internet lijkt helemaal ingeburgerd te zijn. Iedereen is inmiddels doordrongen van het belang van internet op de werkvloer en in het (zorg)onderwijs. Toch valt het voor docenten niet altijd mee om uit de brij van zorggerelateerde websites net die sites te selecteren die praktisch kunnen worden toegepast in de klas. DocentNieuws helpt u daarom een eindje op weg.**

Internet moet op meer structurele wijze worden ingepast in het onderwijsproces om zijn belofte te kunnen waarmaken. Dat stellen Kees Visser en Robert van Oosten, directeurs van ComboData, uitgever van het bekende ZorgPortaal (www.zorgportaal.nl), een website voor 'verpleegkundig en verzorgend Nederland' die dagelijks zo'n 45.000 pagina-aanvragen heeft. Momenteel is het internetgebruik in het zorgonderwijs nog te veel hapsnap, vinden beiden. 'Hoewel docenten zich zeker bewust zijn van de onmiskenbare kracht van internet, blijft de inzet ervan in het leerproces vaak steken in de experimentele fase', zegt voormalig ziekenverzorger en verpleegkundige Kees Visser. 'De grootste uitdaging is daarom: "moving from promise to practise". Internet kan het zorgonderwijs nu op een aantal punten versterken.' Op welke punten kan die versterking plaatsvinden? Wij noemen er vijf.

De docent als coach

Internet kan de rol van de docent als coach verstevigen. Het moderne onderwijs ziet leren als een levenslang proces, waarvoor de lerende zelf de eindverantwoordelijkheid draagt. Het bereidt studenten voor op die eindverantwoordelijkheid door ze te begeleiden bij het verwerven van meer zelfstandigheid. De rol van de docent is daarbij niet langer die van wandelen-de encyclopedie wier voornaamste taak kennisoverdracht is, maar die van coach, die studenten aanmoedigt zelf ontdekkingen te doen. De docent-coach stelt vragen, luistert, observeert en geeft feedback. Hij begeleidt studenten bij hun individuele leerproces en hun zoektocht naar kennis. Internet kan daarbij een belangrijke rol spelen. Dankzij de op internet aanwezige online instructies, zelftoetsen en oefentoetsen kunnen studenten immers steeds meer hun eigen leerproces regisseren. Kees Visser: 'Gerichte instructies, visueel ondersteund door video, blijken effectiever te zijn dan plaatjes in een boek.' Het verdient daarom aanbeveling om de instructie door de docent zo nu en dan eens te vervangen door instructie door de computer. De docent houdt zich dan op de achter-

grond en beperkt zich tot het geven van aanwijzingen: zo kan hij studenten bijvoorbeeld op het spoor zetten van (verpleegkundige en medische) websites die online instructies geven. Ook kan hij studenten ondersteunen bij het werken met virtuele instructies als dat ze nog niet zo goed afgaat.

Video-instructies vindt u onder meer op:

- Gezondheidsplein:
www.gezondheidsplein.nl/gp/gp.php?type=media. Hier staan filmpjes, animaties en geluidsfragmenten over onderwerpen als baarmoederhalskanker, hartritmestoornissen, navelbreuken en ME. De filmpjes zijn met name geschikt als korte introductie op een onderwerp.
- Fungal Infections:
www.figrounds.org/fi/index.html. Hier treft u een webgebaseerde (Engelstalige!) cursus over schimmelinfecties aan. Deze cursus omvat online video's van colleges door experts en een aantal interactieve casestudies. Hierin simuleert men het diagnoseproces van verschillende patiënten. De cursus duurt zo'n tien tot twaalf uur.

Informatie zoeken en beoordelen

Een andere verdienste van internet is dat het studenten kan leren zelf informatie te verzamelen en kritisch te beoordelen. 'In een snel veranderende wereld als de onze, waarbij we overspoeld worden door informatie, is het belangrijk dat we studenten leren zelf goede informatie te selecteren', zegt Robert van Oosten. 'Op hun toekomstige werkplek wordt immers ook van ze verwacht dat zij in staat zijn om telkens betrouwbare en actuele informatie te vinden over een bepaald onderwerp.' Niet alle informatie die op internet te vinden is, is echter van goede kwaliteit. Iedereen met een computer kan immers wereldwijd iets op internet zetten, of de informatie nu waar is of niet. Studenten moeten daarom leren te bepalen of zij met een betrouwbare informatiebron van doen hebben. Door veel te surfen op internet en de daar beschikbare bronnen systematisch te beoordelen op betrouwbaarheid, geloofwaardigheid en relevantie, leren zij dat gaandeweg.

Checklijsten voor het beoordelen van de betrouwbaarheid van bronnen:

- Zoekproef: <http://www.zoekprof.nl/achtergronden/betrouwbaarheid.html>. Met behulp van een

het structureel wordt ingebed'

checklist leert deze site studenten hoe zij stap voor stap de betrouwbaarheid van een internetbron kunnen beoordelen.

- Internet Detective:
<http://www.netskills.ac.uk/TonicNG/cgi/sesame?detective.nl>. Een korte cursus (duur: twee uur) in het leren beoordelen van de betrouwbaarheid van internetbronnen.

Communicatieplatform

Door het uitwisselen van kennis en ervaring vindt deskundigheidsbevordering plaats. Het is daarom van belang dat studenten leren met anderen te discussiëren over hun belevenissen in de klas en op de werkvloer, zodat ze van elkaars ervaringen kunnen leren. Kees Visser: 'Het aan elkaar stellen van vragen, via internet, en het met elkaar op zoek gaan naar goede antwoorden is een belangrijke competentie. Het kan daarom leerzaam zijn om ervaringen vanuit de eigen opleiding of instelling te vergelijken met die van andere scholen en instellingen. Ook het uitwisselen van voorbeelden van "good en bad practices" draagt bij aan de deskundigheidsbevordering van de studenten. Internet maakt dat uitwisselen van kennis, ervaringen en meningen veel eenvoudiger. Het brengt – aankomende – zorgprofessionals op eenvoudige wijze met elkaar in contact, bouwt virtuele gemeenschappen en voegt interactiviteit toe aan het leerproces.' Robert van Oosten: 'Op verschillende plaatsen langs de digitale snelweg zijn "communities" te vinden, vaak georganiseerd rondom een bepaald thema. Hier verzamelen zich zorgprofessionals, soms van alle windstreken, die met elkaar over zo'n thema in discussie treden. Dat is een prima manier om de eigen professionaliteit verder te ontwikkelen.'

Nederlandstalige fora, discussiegroepen en communities voor en over de zorg zijn er vele. We noemen er drie:

- Zorgforum: te vinden via www.zorgportaal.nl. Kies in de taakbalk bovenaan 'interactief' en u belandt op het forum. Dit is weer onderverdeeld in een aantal thema's waaronder stagebeleid, ethiek en politiek.
- Community Zorg en Welzijn op Kennisnet: te vinden via <http://www.kennisnet.nl/bve/zorgwelzijn/home/index.html>.
- Docentengroep: voor docenten die lesgeven aan de opleiding Verzorgende niveau 3. Te vinden via

<http://groups.yahoo.com/group/mbovz3>. De e-mailgroep wordt vooral gebruikt voor discussies met betrekking tot het werk en voor het uitwisselen van ervaringen en lesmaterialen.

Actualiteit

Internet helpt studenten en docenten ook bij het volgen van de actualiteit. Door op de hoogte te blijven van recente ontwikkelingen in het vakgebied, kunnen zij hun professionaliteit verder ontwikkelen.

ZorgKrant (www.zorgkrant.nl) is zo'n beetje de grootste dagelijkse leverancier van nieuwsfeiten op het gebied van zorg. Om studenten op deze site te attenderen en hen ermee te laten 'stoeien', ontwikkelde Thecla Brand, docent aan ROC Landstede in Raalte, de volgende praktische opdracht:

- Ga naar de ZorgKrant (www.zorgkrant.nl).
- Lees de nieuwsberichten van de afgelopen drie dagen.
- Welke berichten vind jij het interessantst?
- Geef aan welke berichten jij als top drie hebt genoemd, en waarom?
- Wanneer je het artikel dat je het interessantst vindt voor je op je scherm hebt, lees je het bericht. Klik op 'lees verder'. Lees het hele artikel.
- Lees ook onder 'Reacties van lezers' (onderaan het artikel) of er een reactie van een lezer staat.
- Klik nu onderaan het artikel op: 'Heeft u een mening over dit bericht? Klik dan hier!'
- Vul jouw mening in en verstuur het bericht.
- Controleer even of het bericht is geplaatst.
- Je kunt het nieuwsbericht ook mailen. Zie: 'Mail dit nieuwsbericht'.
- Mail het bericht aan minstens één persoon. Geef aan dat je ook een reactie hebt geplaatst. Vraag of die persoon ook een reactie wil plaatsen.

Vier van de vijf manieren waarop internet het zorgonderwijs versterkt, zijn in deze opdracht verenigd: studenten worden uitgedaagd zelf actuele informatie te zoeken, daarop te reflecteren en in contact te treden met andere lezers om samen van gedachten te wisselen. De docent speelt gedurende de hele opdracht een rol op de achtergrond. Hij geeft wel de instructie, maar stelt zich verder terughoudend op: de student controleert zelf of zijn bericht is geplaatst en of hij er reacties op ontvangen heeft. Kortom: letterlijk en figuurlijk een schoolvoorbeeld van goed en praktisch internetgebruik in het zorgonderwijs!